

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА РОСІЇ ТА КРАЇН СНД

Мета курсу – вивчення основних напрямів зовнішньої політики сучасної Росії та країн СНД, національних інтересів та шляхів їх реалізації через зовнішньополітичну діяльність; формування знань щодо ситуацій, що складаються в різних регіонах РФ та СНД; дослідження проблем і перспектив розвитку відносин Росії з країнами Західної Європи, Північної Америки, державами СНД.

Міжпредметні зв'язки. Дисципліна «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи» в структурно-логічній схемі базується на набутих знаннях з наступних ОК: «Історія міжнародних відносин», «Міжнародні відносини та світова політика», «Країнознавство», «Регіональні підсистеми міжнародних відносин», «Зовнішня політика України», «Міжнародні організації». Вивчення дисципліни формує засади для подальшого опанування студентом дисципліни «Аналіз зовнішньої політики».

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування таких компетентностей: розуміння сутності та закономірностей розвитку міждержавних відносин на пострадянському просторі, особливостей формування зовнішньої політики Російської Федерації, як правонаступниці СРСР та інших країн СНД, а також держав що вийшли з цього політичного утворення, їх місця та ролі в сучасних міжнародних відносинах.

Програмні результати навчання:

знати: причини та передумови формування засад зовнішньої політики держав СНД та Росії; основні етапи розвитку зовнішньої політики держав СНД та Росії; основні вузли міжнародних, міжетнічних, міжрелігійних протиріч на території СНД та Росії; фактологічний матеріал, основні теоретичні та практичні проблеми сучасного міжнародно-політичного життя, особливості та закономірності актуальних міжнародних процесів.

уміти: аналізувати відносини Росії з провідними світовими країнами; аналізувати основні етапи розвитку відносин Росії і НАТО, зміну відносин Росії і НАТО після початку агресії проти України; аналізувати місце Європи в зовнішньополітичних пріоритетах Росії та вплив ЄС на відносини Росії з іншими державами СНД; аналізувати трансформацію відносин між Росією і США на сучасному етапі.

володіти: здатністю визначати орієнтири зовнішньої політики Росії та країн СНД, сформулювати основні позиції політики Росії щодо країн СНД, визначати характерні риси та тенденції економічної взаємодії країн СНД, а також визначати характерні риси та тенденції участі країн СНД в інтеграційних процесах.

Зміст навчальної дисципліни:

Ресурси зовнішньої політики Російської Федерації. Зовнішньополітичні ресурси і їх ієрархія. Короткий огляд соціально-політичного і економічного розвитку сучасної Росії і її місце у світі. Ресурси зовнішньої політики: географічні, демографічні, економічні, військові, політичні, міжнародні інституційні ресурси; соціальні, репутаційні, ідеологічні і культурні ресурси; інформаційні, наукові, науково-технічні і освітні ресурси. Формування зовнішньої політики Росії та її тенденції.

Місце та роль Росії у світовій та європейській політиці. Традиції та сучасна структура зовнішньополітичних відомств Росії. Внутрішня політична та соціально-економічна ситуація та її вплив на зовнішню політику. Позиція Росії щодо глобальних проблем сучасності. Роль Росії в міжнародній системі безпеки і співробітництва. Політика Росії в країнах колишнього СРСР і в державах Центрально-Східної Європи. Відносини НАТО – Росія та ЄС – Росія. Відносини Росії із США та Японією. Росія і держави «третього світу». Американізм – «доктрина Козирева». Багатополярна альтернативність – «доктрина Примакова». Інтеграціонізм – «доктрина Путіна».

Економічне співробітництво пострадянських держав. Проблеми економічних зв'язків всередині СНД. Проблеми переорієнтації зовнішньоекономічних відносин країн СНД. Економічна інтеграція у межах СНД. Митний та Економічний союз. Проблема утворення зони вільної торгівлі у СНД. Динаміка взаємного обороту товарів, послуг, інвестицій. Динаміка зовнішньої торгівлі. Основні зовнішньоекономічні партнери. Іноземні кредити та інвестиції. Вступ у СОТ. Платіжні баланси. Співробітництво з міжнародними фінансовими інститутами. Диверсифікація транспортних комунікацій (залізничний, автомобільний і трубопровідний транспорт). Демографія та міграція. Міждержавний економічний комітет. Утворення та діяльність економічного суду СНД. Принцип різношвидкісної інтеграції у межах СНД. Центральноазіатський союз. Концепція і проекти економічної інтеграції в СНД: історія, основні результати і проблеми. Перспективи інтеграційної взаємодії в економіці в рамках 12-ти країн СНД, в рамках Євразес, Єдиного економічного простору, Союзної 7 держави Білорусі і Росії, ГУАМ. Створення, напрями діяльності та принципи функціонування ЄврАзЕС. Єдиний економічний простір. Основні проблеми економічного співробітництва держав СНД. Інтеграційні ініціативи на пострадянському просторі, альтернативні СНД. Чорноморське економічне співробітництво. ГУАМ.

Проблеми врегулювання конфліктів на теренах СНД. Специфіка «заморожених конфліктів» в період існування СРСР. Ескалація міжнаціональних конфліктів в ході дезінтеграції Радянського Союзу. Етнополітичні, історичні, економічні, соціальні, релігійні причини ескалації протиріч. Спільні риси та закономірності перебігу конфліктів на пострадянському просторі. Особливості конфліктів у Кавказькому регіоні. Війни у Чечні. Грузиноабхазький конфлікт. Проблема Південної Осетії. Грузино-російська війна. Конфліктність у відносинах між Вірменією та Азербайджаном. Карабахська проблема. Специфіка конфліктів у Центральній Азії. Міжтаджицька проблема. Питання врегулювання територіальних суперечок у центральноазіатському регіоні. Інструменти розв'язання конфліктів на теренах СНД. Роль міжнародних організацій у розбудові миру на теренах СНД. Регіональні миротворчі ініціативи. Перспективи міжнародно-правового врегулювання конфліктів на пострадянському просторі.

Обсяг вивчення навчальної дисципліни: 4 кредити ЄКТС, загальний обсяг 120 годин, у тому числі 60 годин аудиторних навчальних занять і 60 годин самостійної та індивідуальної роботи.

Форма семестрового контролю: іспит.

**Викладач – Сокирська Владилена Володимирівна, д-р.іст.наук,
професор кафедри міжнародних відносин та туризму.**